

ગુજરાત સ્તોત્ર.

હિંદભૂમિ હે માત! નિર્મળ ત્હારા ઉદર પર:
ગુણવંતી ગુજરાત! પાણવ સમ પથરાઈ છે.

વ. મ. ન. "મંજુકાન્ત."

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૭૦૭૭ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ ગુજરાત ૨-તોત્ર

વિષય ૬-૧૬

ગુજરાત સ્તોત્ર.

(ગુર્જર રાજ્યના દુકા ઇતિહાસ સાથે)
(સચિત્ર)

લેખક, “ મણિકાન્ત. ”

તે

શંકરલાલ મગનલાલ પંડ્યા હળધરવાસવાળા.

“ મણિકાન્ત-કાવ્યમાળા ” તથા “ પાપી પિતા અને સદ્ગુણી સીતા ”
ઇં ના લેખક.

કેં ગાયવાડી, માધવંજી ઠાકરશીનો માળો-મુંબઈ નં. ૨.

પ્રકાશક,

ચુનીલાલ લલ્લુભાઈ અક્ષયકૃ હળધરવાસવાળા.
કેં રણછોડદાસ મથુરાંદાસની કું. શેકમેમન સ્ટ્રીટ-મુંબઈ નં. ૨.

સોલયેજન્ટ,

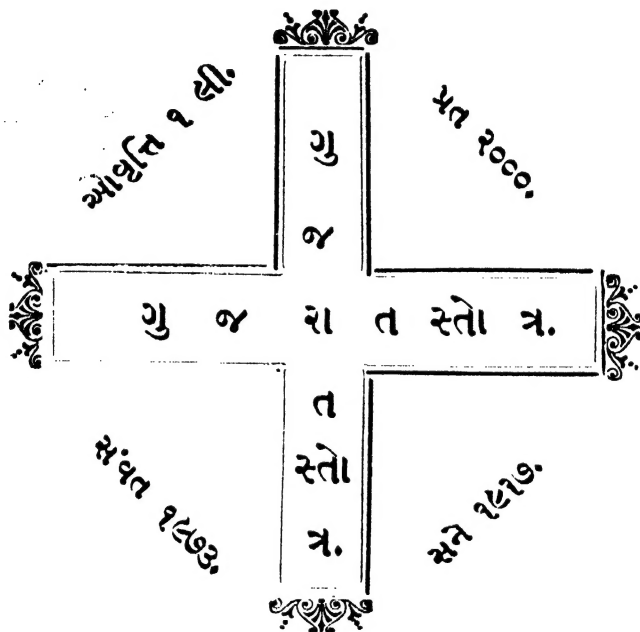
સોજીતરીયા પ્રધર્સ-બુકસેલર્સ.

કે. લખમીદાસ ખીમજીનો માળો, ગણેશવાડી-મુંબઈ નં. ૨.

કિંમત રૂ. ૦-૩-૦.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી

સર્વોદય સંગ્રહ
સર્વ હક્ક લેખકને સ્વાધીન છે.

અમદાવાદ, સલાપોસ રોડ
ધી હાયમંડ જ્યુબિલી પ્રિન્ટિંગ પ્રેસમાં
પરીખ દેવીદાસ છગનલાલે છાપી.

સૂચના છુટક નક્કલ મંગાવનારે રૂ.૦-૩-૬ની પોષ્ટનીટીક્રીટ મોકલવી

મીમદેવનું પ્રભાસના રક્ષણ અર્થે પ્રયાણ.

ભીમદેવ બહાદુર, હવે તેટલું જન્ય લઈ
અટકાવા તે પર, પ્રભાસ પાટણ પર ગયો.

“ મણિકાન્ત. ”

સતીનો શ્રાપ.

કેશવ નાર અનાથ, આપ્યા શ્રાપ સતી થતાં!
યવન અરીને હાથ, રાજ્ય જલ્લે ગુજરાતનું!

“ અભિજ્ઞાન્ત. ”

ૐ
અર્પણ પત્રિકા.

જે મહાત્માઓ સ્વદેશની તન મન અને ધનથી સતત
સેવા કરે છે, સ્વદેશ બંધુઓની ઉન્નતિ અર્થે
અનેક કષ્ટ સહન કરે છે. અને જેણે
પોતાનું જીવન સ્વદેશનેજ અર્પણ કર્યું
છે એવા મહાન દેશભક્તોને અને
હિંદના હિતેચ્છુઓને આ
લઘુ પુસ્તક પુન્યભાવે
સપ્રેમ સમર્પણ
કરું છું.

લી. હિંદમાતાનો રાંક બાળક,
“ મણિકાન્ત. ”

એક અગત્યની ખાસ સૂચના !

મણિકાન્ત કાવ્યમાળાની ચોથી આવૃત્તિની ૧૫૦૦ કૉપી ફક્ત ત્રણ માસ જટલી દુક મુદતમાં ખપી જવાથી નવિન કાવ્યોના વધારા સુધારા સાથે ૩૦ ચિત્રો યુક્ત હંચા કાગળ ઉપર સચિત્ર પાંચમી આવૃત્તિ છપાઇને સપ્ટેમ્બર માસની શરૂઆતમાં બહાર પડશે. આ વખતનું કામ આગળની દરેક આવૃત્તિ કરતાં ઉત્તમ થશે તેના પ્રમાણમાં આવા કાગળની સખ્ત મોંઘવારીના વખતમાં અમોએ વધારેલી કિંમત વધુ ગણાશે નહિ તે પુસ્તક જોવાથી ખાતરી થશે. હંચા (૭૦) રતલી કાગળ ! ઉત્તમ બાઇન્ડીંગ ! ત્રીસ ચિત્રો ! કી. રૂ. ૨-૦-૦.

સોલ એજન્ટ:—

સોજીતરીયા બ્રધર્સ—બુકસેલર્સ.

ગણેશવાડી મુંબઈ નં. ૨.

જય ! ગરવી ગુજરાત !

હરિગીત.

દુનિયા તણા સૌ દેશમાં ભારત સકળથી શ્રેષ્ઠ છે !
જન જીવન અર્થે નિપજતું અતિ અન્ન માટે જ્યેષ્ઠ છે !
તેમાં વળી પ્રખ્યાત ! હે ! ગુજરાત ! તું ઝરતી અમી !
જય ! જય ! જગત વિખ્યાત ! ગરવી માત ! જય ! ગુર્જર ભૂમિ !

જય ભગવતી ! રસકસવતી ! તું છે ભૂમિ મનરંજની !
દુહિતા દયાળું હિંદની હે ! પૂજ્ય ! પરદુઃખલંજની !
જોડી જડે ત્હારી ન કે' જોતાં જગત આપે ભમી !
જય ! જય ! જગત વિખ્યાત ! ગરવી માત ! જય ! ગુર્જર ભૂમિ !

નિપજે અનાજ અપાર તુજમાં કે'ક ચીજો પાકતી !
ફલફૂલ પલ્લવ ઘાસ બારે માસ અઢળક આપતી !
હર્ષી દૂધ માખણ ધૂત તણીતુજ રાજ્યમાં ના કે' કમી !
જય ! જય ! જગત વિખ્યાત ! ગરવી માત ! જય ! ગુર્જર ભૂમિ !

નિર્મળ નદી નાળાં નવાણા નીરથી ભરચક રહે !
જંગલ અને ખેતર લોલાં તેમાં મધુર વાયું વહે !
નિર્ભય બની પક્ષી પશુ આનંદમાં રહેતાં રમી !
જય ! જય ! જગત વિખ્યાત ! ગરવી માત ! જય ! ગુર્જર ભૂમિ !

ખળવંત ને રણધીર કેં શૂરવીર પાક્યા તુજ કુખે !
 હે માત ! તારા માટ કેં રણમાં પડ્યા સહામા મુખે !
 રાજા મહારાજા થયા કેં દેશ જીત્યા ઘા ખમી !
 જય ! જય ! જગત વિખ્યાત ! ગરવી માત ! જય ! ગુર્જર ભૂમિ !

કેં શિયળવંતી નારીઓ નિજ શિયળને સંભાળવા !
 ના પ્રાણની પરવા કરી ખ્યાડું પતિવ્રત પાળવા !
 કેં તો સતી થઈ નાથ સાથે દેહને અનહદ દમી !
 જય ! જય ! જગત વિખ્યાત ! ગરવી માત ! જય ! ગુર્જર ભૂમિ !

પ્રખ્યાત ને આખાદ સુંદર ગામ તારા પડપરે !
 તેમાં વસી તુજ બાળકો કલ્લોલમાં કીડા કરે !
 છે પૂર્ણ શ્રદ્ધા ધર્મમાં નિજ દેવ મૂર્તિ દિલ રમી !
 જય ! જય ! જગત વિખ્યાત ! ગરવી માત ! જય ! ગુર્જર ભૂમિ !

માતા પ્રશંસા શું કરે ? તુજ ગુણ ગણના થાય ના !
 ઉપકાર છે અગણિત અમે પર આ લવે ભૂલાય ના !
 જય ! જય ! થજો ! તારો કથે મણિકાન્ત તુજ ચરણો ચૂમી !
 જય ! જય ! જગત વિખ્યાત ! ગરવી માત ! જય ! ગુર્જર ભૂમિ !

જય ! જન્મભૂમિ !

વંદેમાતરમ્ !

“મણિકાન્ત”

(ગુર્જર રાજ્યના ટુંક ઇતિહાસ સાથે.)

સોરડા.

હિંદભૂમિ હે માત ! નિર્મળ ત્હારા ઉદર પર;
ગુણવંતી ગુજરાત, પાલવ સમ પથરાઈ છે.

x x x x x

જય ! ગરવી ગુજરાત ! માતૃભૂમિ ભારત સુતા !
જય ! જય ! જગ વિખ્યાત ! વખાણ ત્હારાં શું કહું ?

ગણાય હિંદુસ્થાન, વાડી વિશ્વંભર તણી !
તેમાં તું ગુજરાત ! મિષ્ટ દ્રાક્ષનો માંડવો !

અસંખ્યનો આધાર, પોષક હે પરમેશ્વરી !
અન્નપૂર્ણા અવતાર ! તું દેવી સૌન્દર્યની !

શું તમને ગઝલો વાંચવાનો શોખ છે? તો વાંચો!
સુધારા વધારા સાથે પાંચમી આવૃત્તિ તૈયાર છે!!

સચિત્ર

મણિકાન્ત-કાવ્યમાળા.

લેખક, “મણિકાન્ત” હળધરવાસવાળા.

બોધક ગઝલનો ભંડાર! સુંદિર ૩૦ ચિત્રો!!

નીતિ, ભક્તિ, શૃંગાર, વૈરાગ્ય તથા પ્રસ્તાવિક
કાવ્યોથી ભરપૂર ઉંચા કાગળો ઉપર છાપેલું પાકી
બાંધણીનું રૂપેરી બોર્ડરમાં સોનેરી પાંચ નામવાળું ૩૫૦
પાનાનું દળદાર પુસ્તક. મુલ્ય રૂ. ૨-૦-૦ પોસ્ટેજ જુદું.

સોલ-એજન્ટ.

સોજીતરીયા બ્રધર્સ-બુકસેલર્સ.

ડે. લખમીદાસ ખીમજીનો માળો ગણેશવાડી મુંબઈ નં. ૨.
તથા

શંકરલાલ મગનલાલ પંડ્યા.

ડે. ગાયવાડી માધવજી ઠાકરસીનો નવો માળો.
પોસ્ટ નં. ૨, મુંબઈ.

ખેતર રમ્ય રસાળ ! નિર્મળ કેં નહીંયો વહે !
લીલાં વૃક્ષ વિશાળ ! નંદન વન સમ વાડીઓ !

માતા ખારે માસ, લીલો સાડી તું સજે !
ફળફૂલ પલ્લવ ઘાસ, અનાજ અઢળક આપતી !

બળદ ભેંસ ને ગાય, પળાય છે બહુ પ્રેમથી !
ઘૂત માખણ દહીં થાય, જળ સમ પય વપરાય છે !

ગામ ઘણાં પ્રખ્યાત, દેવાલય જ્યાં દીપતાં !
“ ધર્મ ઘેલી ગુજરાત, ” શ્રદ્ધાથી સેવા કરે !

કુવા તળાવ અપાર, જંગલ મંગલમય હીસે !
નિર્ભય ઘેં તે ઠાર, પશુ પક્ષી કીડા કરે !

અનાથ અને અપંગ, સાધુ સંત ભોખારોઓ !
નિર્બળ પ્રાણી અસંખ્ય, પોષે તું પરમેશ્વરી !

કરે વિદેશી વાત, હિંદ તણા હીરો ખરો !
છે ગરવી ગુજરાત, કાચુ સોનું સાંપડે !

પોષે તું નિજ બાળ, ને પોષે પરદેશનાં !
જય ! જય ! જય ! જીવપાળ ! પરદુઃખભંજન હે ! ભૂમિ !

આ સુંદર અને મનોરંજન પુસ્તક ખાસ આપને
ખરીદવા લાયક છે !

સચિત્ર

સંગીત મંગળમય.

સુંદર આકર્ષક અને લાવમય ૬ ચિત્રો !

આર્ટપેપરનું ત્રણ કલરમાં છાપેલું મનોહર પુઠું !
અને તે ઉપરનાં લક્ષિત તથા પ્રેમને સતેજ કરે એવાં
લાવમય ચિત્રો ! બોધક ગઝલોનો ખાસ ચુંટી કાઢેલો
અસરકારક સંગ્રહ ! ચટાકેદાર ચટણી !

વળી આ સુંદર પુસ્તક નવા વર્ષની શરૂઆતમાં
કુટુંબવર્ગ તથા મિત્રવર્ગને ભેટ આપવા ઉપયોગમાં
આવે માટે પહેલે પાને સાલ મુબારકનું મનોહર લાવ-
મય ચિત્ર ! તથા સાલમુબારકની અસરકારક ગઝલ !
મુકવામાં આવી છે. સુંદર છપાઈ તથા ૮૦ પૈજા !

આવૃત્તિ ૭ મી. કી. રૂ. ૦-૫-૦. પોસ્ટેજ ભુદું.
સોલ એજન્ટ:—

સોજીતરીયા પ્રધર્સ-બુકસેલર્સ.

૬. ગણેશવાડી-મુંબઈ, નં. ૨.

પૃથ્વી અક્ષયપાત્ર, કદપવૃક્ષ સમ ઝાડ સૌ !
કામધેનુ ઝા માત્ર, ગણાય છે ગુજરાતની !

જય ! ગરવી ગુજરાત ! ગરવાં તહારાં બાળકો !
ભોળાં ને નિર્ભ્રાન્ત, આત્મ તત્વને ઓળખે !

પર દુઃખ દેખી આપ, આંખ વિષે અઘ્રુ ભરે !
જીવ હીંસા એ પાપ, જાણે જન ગુજરાતના !

મહેમાનોને માન, દિલ્લર દેવાને સદા !
પાથરતા નિજ પ્રાણ, પ્રેમ થકી ગુજરાતીઓ !

વિદ્યાતું રહેકાણુ, સાહિત્યે તું શોભતી !
કવિ લેખકની ખાણુ, ગુણવંતી ગુજર્જર ભૂમિ !

જય ! જતુની ગુજરાત ! શૂરવીર પાક્યા તુજ કુખે !
માતા તહારા માટ, પ્રાણ સમર્પણ કેં થયા !

જયશીખર, વનરાજ, સિદ્ધરાજ, મૂળરાજ સૌ !
લઢયા રાખવા લાજ, કરણે મર્ણ ગણ્યું મીઠું !

જન્મભૂમિ ! જય ! માત ! ગુણ ગણુના તુજ થાયના !
હશે કોણુ કમજાત ? માતૃભૂમિનું મ ન નહં

પ્રેમ કથાના સુધારા વધારા સાથે સચિત્ર પાંચમી
આવૃત્તિ છપાઇને બહાર પડી છે ! !

સચિત્ર-નિર્માણી નિર્મળા.

યાને એક યુવકની કથાજનક પ્રેમકથા !

સુંદીર આર્ટપેપરનું ત્રણ રંગમાં ચિત્રવાળું પુઠું તથા
નાયક, નાયિકાનાં સુંદીર છ ચિત્રો યુક્ત સારા કાગળમાં
છાપેલું લગભગ ૭૨ પેજનું આકર્ષક પુસ્તક કીં. ૦-૫-૦

તા. કઃ—બુકસેલરોને તથા સામગ્રી કોપી ખરીદનારને
સાર્ કમીશન આપવામાં આવશે. છુટક નકલ મંગાવનારે
૦-૫-૬ ની પોષ્ટની ટીકીટ બીડવી. છુટક વી. પી. કરવામાં
આવશે નહિ.

શું આપ ગઝલમાં ગુલતાન થયા છો ?

જો આ પુસ્તક વાંચતાં આપને રહેજ પણ આનંદ
પ્રાપ્ત થયો હોય તો ઉત્તમ ગઝલોના ભંડારરૂપ સુંદીર
૩૦ ચિત્રોયુક્ત સચિત્ર “મણિકાન્ત કાવ્યમાળા”
તાકીદે મંગાવો. લગભગ ૩૫૫ પેજ. કીં. રૂ. ૨-૦-૦.

સોલ એજન્ટ,

સોજીતરીયા બ્રધર્સ, બુકસેલર્સ.

કે. ગણેશવાડી, મુંબઈ-નં. ૨.

માતા ત્હારું માન, સાચવવા સંતાન સૌ !
કરે શિર કુરબાન ! તો પણ બદલો ના વળે !

અગણિત મા ઉપકાર ! બાળક ત્હારાં શું બૂજે ?
ધન્ય ! ધન્ય ! અવતાર ! જે ત્હારા માટે મુઆ !

x x x x x x x

પ્રથમ વલ્લભીપુર, રાજ્યધાની ગુજરાતની;
અઢાર રાત્રી શરૂ, બસો વર્ષમાં થઈ ગયા.

શિવમાર્ગી રાજન, શિલાદિત્ય છેલ્લો થયો;
ત્હેના સમયે અંત, આવ્યો વલ્લભીપુરનો.

પછી ચાવડા વંશ, પંચાસર ગાદી ગઈ;
જયશીખરનો ધ્વંશ, કરી ભૂવડ રાત્રી થયો.

નિજ જનુનીની કુખ, શોભાવી જયશિખરે;
રાખી સ્કામું મુખ, રણુઘેલો રણુમાં પડ્યો !

સાળો વૌર સુરપાળ, જયશિખર રાત્રી તણો;
તેણે લીધી ભાળ, ગર્ભવંતી નિજ બહેનની.

પ્રગટ્યો પૂરે માસ, દીપ ચાવડા વંશનો;
વનમાં જનમ્યો ખાસ, નામ વનૂ ધારણ કર્યું.

બોધક ગઝલો તથા કાવ્યોનો અર્પૂવ સંગ્રહ !!!

સંગીત

સુબોધ બિંદુ.

(સચિત્ર)

નીતિ, ભક્તિ તથા વૈરાગ્યની ગઝલોનો
અસરકારક સંગ્રહ આ પુસ્તકમાં છે.

સુંદર આર્ટપેપર પર ત્રણ રંગમાં છાપેલું મનોહર
ચિત્રયુક્ત પુઠું તથા બીજાં ૪ ભાવમય ચિત્રો મૂક-
વામાં આવ્યાં છે.

સફાઈબંધ છપાઈ તથા ૭૫ પેજ. કી. રૂ. ૦-૫-૦.

બહારગામવાળાઓએ રૂ. ૦-૫-૬ ની ટીકીટ બી-
ડવી. વી. પી. કરવામાં આવશે નહિ.

સોલ એજન્ટ:-

સોજીતરીયા બ્રધર્સ.

ગણેશવાડી-મુંબઈ, નં. ૨.

બાળકુંવર વનરાજ, જ્યશિખરનો ઉછર્યો;
તેણે ગુર્જર તાજ, વન વેઠી ધારણ કર્યું.

પવિત્ર સરસ્વતી તીર, પાટણ શેર વસાવીને;
હંમે સ્થાપ્યું સ્થીર, પાટનગર ગુજરાતનું.

સુંદર અનુપમ શહેર, આણહિલપુર પાટણ હતું !
લક્ષ્મીની ત્યાં દહેર, હતી અહા ! અલકાપુરી !

વણીક ચાંપો ખાસ, મંત્રીશ્વર વનરાજનો;
પાવાગઢની પાસ, ચાંપાનેર વસાવીયું.

માતા ! હોરૂં તેજ ! વનરાજે વિકસિત કર્યું;
પ્રથમ કરી તેણેજ, ગુર્જર રાજ્યની સ્થાપના !

વર્ષ શાન્તિથી સાઠ, વનરાજે વહિવટ કર્યો;
એકંદર નૃપ સાત, થયા આવડા વંશમાં.

છેલ્લો નૃપ સામંત, નળજો ને બસની હતો;
તેથી આવ્યો અંત, જ્યશિખરના વંશનો.

મુકી શિર પર તાજ, રાજા ગુર્જર દેશનો;
સોલંકી મૂળરાજ, મામાને મારી થયો !

સુધારા વધારા સાથે ખીજ આવૃત્તિ થોડા
વખતમાં છપાઈ બહાર પડશે.

પાપી પિતા અને- સદ્ગુણી સીતા.

લેખક, “મણિકાન્ત” હળધરવાસવાળા.

કન્યાવિક્રયની કૃત્તાનો અસરકારક ચિતાર! “કરે તેવું પામે” “સોખતે અસર” દારૂના દુર્ગુણનું ભયંકર અને હાનિકારક પરીણામ વિગેરે વિષયોનો સમાવેશ આ પુસ્તકમાં ઘણીજ સુંદર અને સરળ ભાષામાં કરવામાં આવ્યો છે માટે તાકીદે નામ નોંધાવો. અગાઉથી આહક થનાર પાસેથી રૂ. ૦-૧૨-૦૦ પાછળથી રૂ. ૧-૦-૦.

અગાઉથી આહક થનાર ગૃહસ્થે પોતાનું નામ ઠામ નીચેને શીરનામે નોંધાવવું.

પ્રકાશક,

સોજીતરીયા બ્રધર્સ—બુકસેલર્સ.

ઠે:—ગણેશવાડી, મુંબઈ નં. ૨.

પરાક્રમી મૂળરાજ, બળવતો બહાદુર હતો !
તાબે કીધા તાજ, કચ્છ અને સોરઠ તણા !

સોલંકી કુળ ભાણુ, રાજ્ય વધાર્યું શૌર્યથી;
ફરતી ત્હેની આણુ, આબુથી રેવા સુધી.

રૂદ્રમાળ વિખ્યાત ! બંધાવ્યો સિદ્ધપુરમાં;
સ્થળે સ્થળે ગુજરાત, શિવાલયો સ્થાપિત કર્યા.

મહારાજ મૂળરાજ, પછી ચાર રાજ થયા;
હાલ્યું ગુર્જર તાજ, ભીમદેવના વખતમાં.

ગોઝનીનો સુલતાન, મહમદ તે ગુજરાત પર;
કરવાને તોફાન, ઓચિંતો આવ્યો ચઢી !

ભીમદેવ બહાદુર, હતું તેટલું સૈન્ય લઈ !
અટકાવા તે પૂર, પ્રભાસપાટણ પર ગયો !

યુદ્ધ થયું તે ઠાર, રજપૂતો શૂરથી લડ્યા;
ગુર્જરપતિની હાર, થતાં ચવન ઉન્મત્ત બન્યા.

દેવળ લૂંટયું ખ્યાત ! સોમનાથ મહાદેવનું !
ધર્મજનુની જાત, શિવલિંગના કડકા કર્યા !

મેળુતરીયા બધર્સ.

બુકમેલર્સ, પબ્લીશર્સ, એન્ડ કમીશન એજન્ટ્સ,
 ડૉ. ગણેશવાડી લખમીદાસ ખોમજીનો માળો, પોસ્ટ નં. ૨ મુંબઈ.
 અમારે ત્યાં દરેક જાતનાં પુસ્તકો ઓફર મળે વી. પી. થી
 રવાના કરવામાં આવશે. બહારગામના ઓફરો ઉપર પુરતું
 અને તાકીદી ધ્યાન આપવામાં આવશે.
 બુકમેલર તથા સામટી તકલો ખરીદનારને સાફ
 કમીશન આપવામાં આવશે.

લખો ઉપરના ઠેકાણો !

કરી ઘણું નુકસાન, અખૂટ દોલત લેઈને;
ગોઝનીનો સુલતાન, મહમદ ગયો સ્વદેશમાં.

સંભાળ્યું નિજ રાજ્ય, આવી પાટણમાં ભોંભે;
પછી કર્યું એ કાજ, સીંધ દેશને સર કર્યો.

વણિક વિમળશા એક, થયો ભીમના સમયમાં;
દેરાં કર્યા અનેક, આરાસુર, આઘ્રુ પર.

ભીમ પછીથી કરણ, ખેડો રાજ્યાસન પરે;
તેણે કીધાં શરણ, ધંધુકા, મહેવાસને.

મોઢેરા છે ગામ, ત્યાં તેણે ઉત્સાહથી;
કરણસાગર નામ, તળાવ બંધાવ્યું રૂકું.

સોલંકી સિદ્ધરાજ, કરણ પછી રાજ થયો;
રૂઢમાળતું કાજ, અપૂર્ણ તે પૂરું કર્યું.

કેંક કુવાને વાવ, સિદ્ધરાજે બંધાવીને;
સહસ્ત્રલિંગ તળાવ, ખોદાવ્યું પાટણપુરે.

મુનસર અને મલાવ, વિરમગામ, વિરાટમાં;
એ પ્રખ્યાત તળાવ, બંધાવ્યાં માતુશ્રીએ.

સાહિત્ય પ્રેમી વાંચકો માટે ખાસ !

શ્રી ભોજસુખોદ રત્નમાળા.

(સચિત્ર-સુધારા વધારા સાથે.)

આ ગ્રંથમાં ધારાધિપતિ ભોજરાજ તથા કવિ કાલિદાસનું જન્મચરિત્ર, રાજ્યનીતિ અને નીતિની ચમત્કારિક મનોરંજક લગભગ ૬૫ વાર્તાઓ તથા આશરે ૩૫૦ શ્લોક ભાવાર્થ સાથે મુકવામાં આવ્યા છે. તથા ગ્રંથના છેવટના ભાગમાં બુદ્ધિને ખીલવવા તથા વિચાર-શક્તિને પુષ્ટિ મળવા સારૂ સમસ્યા પુરતીની એવી યોજના કરેલી છે કે, તે વાંચવાથી ગમે તેવા વિશ્લેષ-વાળા મનુષ્યનું પણ તેમાં ચિત્ત આકર્ષિત થયા વગર રહે નહિ. તથા પુસ્તક પુરૂ વાંચ્યા સિવાય હાથમાંથી છોડવું ગમે નહિ. સાઇઝ ડેમી આઠપેજી પૃષ્ઠ ૩૩૫ મુંદર સોનેરી નામવાળું પુઠું. કી. રૂ. ૨-૦-૦.

સોજતરીઆ પ્રધર્સ.

ગણેશવાડી મુખ્યાર્થ નં.-૨.

નિજ કબુલેલી નાર, રંભા રાણકેવડી !
તેને રા'ખેંગાર, જુનાગઢનો લઈ ગયો !

શિક્ષા કરવા કાજ, અને પદ્મિની આણવા;
સોલંકી સિદ્ધરાજ, મૈન્ય લઈ ગઢ પર ગયો.

ગઢનાં દીધાં દ્વાર, ખેંગારે ખૂબી કરી !
ઘેરો વર્ષજ ખાર, જુનાગઢ પાછળ રહ્યો !

અંતે આપી હાર, યુદ્ધ કરીને રાહને !
રણે પડ્યો ખેંગાર, જુનાગઢ કબજે કર્યો !

પદ્મિનીને લઈ સાથ, પાછા પાટણ આવતાં;
રાણુક નાર અનાથ, સતી થઈ વઢવાણમાં !

પરાકર્મી સિદ્ધરાજ, કબજે કીધો માળવો;
સત્તા નીચે રાજ્ય, અચળેશ્વર, ચંદ્રાવતી.

ત્યાર પછી નૃપ પાંચ, એ વંશે આવી ગયા;
ના'વી ઉન્હી આંચ, ત્યાં સુધી ગુજરાતને.

સિદ્ધરાજ નિરવંશ, મરણ તણે શરણે થયો;
ભાયાતોને વંશ, ગાદી ગઈ ગુજરાતની.

મુમુક્ષુઓ તથા વેદાન્તના અભ્યાસીઓને ખાસ મનન કરવા
લાયક શાંકરભાષ્ય ઉપરથી સારાંશમય રચાએલો ઉત્તમ ગ્રંથ,

અદ્વતાનંદ મોક્ષમાર્ગ.

સુંદર આંધણીનું, સોનેરી નામવાળું પાકું પુંડું. કી. રૂ. ૧-૦-૦.

સોણતરીઆ અધર્સ બુકસેલર્સ.

ડે. ગણેશવાડી-મુંબઈ નં. ૨.

બહારે વસંત.

લેખક:-વસનજી દયાળજી ગણાત્રા (વસંત)ની ગઝલો તેમજ તેમનાં
ખીન્ન રસમય, ભાવનામય તથા બોધક કાવ્યોનો અપૂર્વ સંગ્રહ. કી. ૦-૪-૦.

સોણતરીઆ અધર્સ બુકસેલર્સ.

ડે. ગણેશવાડી મુંબઈ નં. ૨.

બુકસેલરો તથા સામટી નકલ ખરીદનાર
માટે ખાસ ભાવ.

નિર્ભાગી નિર્મળા.			સંગીત સુબોધબિંદુ.			સંગીત મંગળમય.		
કો.ખી.	રૂ. આ.	પા.	કો.ખી.	રૂ. આ.	પા.	કો.ખી.	રૂ. આ.	પા.
૧૨	૩—૦—૦		૧૨	૩—૦—૦		૧૨	૩—૦—૦	
૨૫	૫—૧૨—૦		૨૫	૫—૧૨—૦		૨૫	૫—૧૨—૦	
૫૦	૧૧—૪—૦		૫૦	૧૧—૪—૦		૫૦	૧૧—૪—૦	
૧૦૦	૨૨—૦—૦		૧૦૦	૨૨—૦—૦		૧૦૦	૨૨—૦—૦	
૨૫૦	૫૧—૦—૦		૨૫૦	૫૧—૦—૦		૨૫૦	૫૧—૦—૦	

સોલ એજન્ટ:-સોણતરીઆ અધર્સ.

ડે. ગણેશવાડી મુંબઈ નં. ૨.

શૂરો કુમારપાળ, સામંતોની સ્હાયથી;
ખટખટ કરી અપાર, પાટણનો રાજા થયો.

જેન ધર્મ ધરનાર, સાધુ હેમાચાર્યનો;
હતો અતિ ઉપકાર, તેથી નૃપ શ્રાવક થયો !

ખંડખોરનું જોર, કુમારપાળે તોડીને;
કોકણગને નાગોર, જીતીને તાબે કર્યો !

ખંધાળ્યાં ખડુ ઠાર, દે'રાં અને શિવાલયો;
ક્રીધો જીર્ણોદ્ધાર, પ્રલાસના દેવળ તણો.

અજેપાળ, મૂળરાજ, એ બે ત્યાર પછી થયા;
તેના અમલે રાજ્ય, સંભાળ્યું ભોળા ભીમે.

બારી મહમદશાહ, ચઢી આવ્યો ગુજરાત પર;
ભીમે રોકી રાહ, પાછો વાળ્યો તેહને !

લડવોર લે.જો ભીમ, સોમેશ્વર સાથે લઢ્યો !
પ્રાકમ કર્યું અસિમ ! આણુ ફરી અજમેરમાં !

આળ્યું બે ત્રણ વાર, યવન સૈન્ય ગુજરાત પર;
પ્રથમ ભીમની હાર, પુનરપિ પાટણ મેળવ્યું.

ખાસ વાંચવા લાયક પુસ્તકો !

સચિત્ર મણિકાન્ત કાવ્યમાળા (આવૃત્તિ ૫ મી)	...	૨—૦—૦
„ સંગીત મંગળમય („ ૭ મી)	...	૦—૫—૦
„ સંગીત સુબોધ બીંદુ („ ૨ જી)	...	૦—૫—૦
„ નિર્ભાગી નિર્મળા („ ૫ મી)	...	૦—૫—૦
„ ગુજરાત સ્તોત્ર (ગુજર્જર રાજ્યના ટુંકા ઇતિહાસ સાથે)	...	૦—૩—૦
બ્રહ્મહત્યા યાને આપઘાત કે ખૂન?... ..	...	૦—૨—૦
જ્ઞાન-પ્રવાહ	...	૦—૧—૦
કલાપિનો કેકારવ	...	૨—૦—૦
કલાપિનો વિરહ... ..	...	૧—૪—૦
કલાપિનું સાક્ષર જીવન	...	૦—૫—૦
હરિપ્રેમ પંચદશી (મસ્ત કવિ કંથારીઆની)	...	૧—૦—૦
ભક્તિ દર્શન	...	૧—૦—૦
ચાર યોગી (અસરકારક)	...	૦—૧૨—૦
બહારે વસંત (ગઝલો)... ..	...	૦—૪—૦
કીસન બાવની	...	૦—૪—૦
શીવા બાવની	...	૦—૮—૦
ગંગા લહેરી	...	૦—૩—૦
રંભા શુક સંવાદ	...	૦—૨—૦
શ્રી ભોજસુબોધ રત્નમાળા	...	૨—૦—૦
અહ્મુતાનંદ-મોક્ષમાર્ગ	...	૧—૦—૦
જ્ઞાનોત્તેજક કાવ્ય (ધટાડેલી કીંમત)	...	૧—૦—૦
કાન્તિ કળા („)	...	૦—૮—૦
હીંદુ ખેરીસ્ટર યાને સદ્ગુણી સુમન („)	...	૦—૧૨—૦

સોજીતરીયા બ્રધર્સ-બુકસેલર્સ.

ઠે. ગણેશવાડી—મુંબઈ નં. ૨.

બધા મળીને બાર, સોલંકી રાજ થયા;
પછી રાજ્ય તલવાર, ગઈ વાઘેલા વંશમાં.

વિશળદેવ સરદાર, વાઘેલો વરાટનો !
તેણે ત્રિભુવનપાળ, પાસેથી પાટણ લીધું !

વાઘેલાનો વંશ, ઘેલાની ઘેલાઈથી !
માધવ નાગે ડંશ, ઓ દેવી ! તુજને દોષો !

ઉર્ધશિનો અવતાર ! પ્રધાનપતિ નિરખતાં !
ગુજર્જરનો સરદાર, વાઘેલો ઘેલો બન્યો !

પ્રધાનને પરગામ, પ્રપંચ સાધી પાડ્યો !
પધરાવી નિજધામ, હરાણુ કરી હરિજ્ઞાક્ષીને !

ભાભી રક્ષણુ કાજ, કેશરી સમ કેશવ લઢ્યો !
છતાં રહી ના લાજ, કેશવ કિર્તિ સહ મુઓ !

કેશવ નાર અનાથ, આપ્યો આપ સતી થતાં !
યવન અરિને હાથ, રાજ્ય જળે ગુજરાતનું !

થતાં પૂર્ણ નિજ કામ, માધવ આંચો ગામમાં !
ઉજ્જડ જોયું ધામ ! વાત સુણી વિપરીત થયો !

ગઝલોના શૌખીનો અને પ્રેમમસ્ત.

વાંચકો માટે ખાસ !

હરિપ્રેમ
પંચદશી.

કલાન્ત કવિ. બાલાશંકર ઉ. કંથારીઆ કૃત.
આ પુસ્તક પ્રેમ અને વિરહની ગઝલોથી વિ-
ભૂષિત છે. વાંચવાથી અત્યંત આનંદ તથા
જ્ઞાન પ્રાપ્ત થાય છે. તેમાં મુકેલો કાવ્ય જીવન
નામનો લેખ ખાસ મનન કરવા લાયક છે.
અસલ કી. રૂ. ૧-૦-૦ ઘટાડેલી કી. રૂ. ૦-૧૨-૦.

કલાપીનું
સાક્ષર
જીવન.

લાઠીના ઠાકોરશ્રી સુરસિંહજી (કલાપી) નું
રસમય સાક્ષર જીવન. તેમના અતિ ગાઢ અને
લાંબા પરિચયવાળા રા. સંચિતના હસ્તે લ-
ખાયેલું છે, અને તે કલાપીને વખાણનારા પ્રેમ-
મસ્ત વાંચકોને ખાસ વાંચવા લાયક છે.
કી. રૂ. ૦-૫-૦.

કલાપીનો
વિરહ.

રાજવીકવિ “કલાપી”ના ખાસ અંગતમિત્ર
મસ્તકવિ ત્રિજીવનનો લખેલો આ વિરહ પ્રેમી
વાંચકોને વાંચી મનન કરવા લાયક છે. ઉંચા
કાગળ ઉપર છાપેલું પાકી બાંધણીનું પુસ્તક
કી. રૂ. ૧-૪-૦.

સોજીતરીઆ બ્રધર્સ-બુકસેલર્સ.

ગણેશવાડી મુંબઈ નં. ૨.

દિલ્હીનો સુલતાન, અલ્લાઉદ્દીન ખૂની હતો !
માધવ મૂકી માન, શાહ તણે શરણે ગયો !

ઉત્તમ નાગર ન્યાત, છતાં વૈરને વશ થઈ !
ગર્વ ધરી ગુજરાત, યવન આતથિ નોતર્યા !

અલકખાન મિજખાન, આગ્યો સૈન્ય સુંદારીને !
શત્રુનું સન્માન, શૌર્ય સહિત કર્ણે કર્યું !

ઘડી હાથ હથિયાર, શૂરવીર તુજ પુત્રો લડ્યા !
યવન કર્યા કેં ઠાર, રકતે વ્રત કરી તહને !

ખરછી ને તલવાર, ભાલા ભારે ઉછળતા !
ખંઢકોના ખાર, તીર તણી વૃષ્ટિ થતી

દુશમન સૈન્ય અપાર, તથા સતીના શ્રાપથી !
કર્ણ તણી થઈ હાર, રજપૂતો રણમાં પડ્યા !

નિજ કુળ લજ્જા કંજ, નાઠો બે કન્યા લઈ !
છતાં રહી ના લાજ, રવડી વાઘેલો મુગ્ધો !

ધરી રાજ્યનો પાઘ, મહેમાનો માલિક બન્યા !
દેશદ્રોહીનો ડાઘ, માધવ નામ પરે રહ્યો !

કલાપીનો } આ પુસ્તક સુપ્રસિદ્ધ છે એટલે તેનું વિવે-
કેકારવ. } ચન કરવાની જરૂર નથી. નવી આવૃત્તિ કીં.
૩. ૨-૦-૦.

કિસન } હિંદુસ્તાની ભાષામાં ઉત્તમ કવિતોનો સંગ્રહ
બાવની. } ગુજરાતીમાં અર્થ સાથે. આ પુસ્તકમાં પ્રગટ
કરવામાં આવ્યો છે. કવિત, જડઅમકવાળાં તથા
બોધક છે. કીં. ૩. ૦-૪-૦.

શિવા } આ પુસ્તકમાં કવિરાજ ભૂષણ કૃત શિવાજી
બાવની. } મહારાજના વિરત્વની પ્રશંસાનાં ઉત્તમ અને
અસરકારક કવિતોનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો
છે. કીં. ૩. ૦-૮-૦.

કેશવકૃતિ } આ પુસ્તક સુપ્રસિદ્ધ છે. એટલે તેનું વિવે-
ચન કરવાની જરૂર નથી. નવી આવૃત્તિ.
કીં. ૩. ૧-૮-૦.

નીલમ } રા. રા. દેલવાડા કૃત-અત્યુત્તમ સંસારિક
અને } બોધક નૌવેલ આઠ ભાગમાં દરેક બે ભાગની
માણેક. } કીં. ૩. ૨-૪-૦.

સોજીતરીઆ બ્રધર્સ-બુકસેલર્સ.

ઠ. ગણેશવાલી મુબંબ નં. ૨.

કરણે કીધો કે'ર, કરણ થકી લડવું હતું !
જન્મભૂમિને ઝેર, ઘટે ન માધવ આપવું !

યવને કીધો કે'ર, આવીને ગુજરાત પર !
લૂંટી ખેતર શે'ર, બાળીને ઉજ્જડ કર્યો !

દે'રાં તોડ્યાં ખ્યાત ! ભાગી અદ્ભુત મૂર્તિઓ !
સૌ દેવળનો તાત, રૂદ્રમાળ ખંડિત કર્યો !

જોર જુદમથી માત ! વટલાબ્યાં તુજ બાળકો !
કેં નો કીધો ઘાત ! રક્ત તણી સરિતા વહી !

કુળવંતી કેં નાર, શિયળત્રત સંભાળવા !
દેહ તજ્યો તત્કાળ, કન્યાઓ કૂવે પડી !

ઉણુ અશ્રુ હે માત ! તહારી આંખ થકી ખર્યો !
ગયાં વહી-ખંભાત ! અખાતને ખારો કર્યો !

પડી પરાયે હાથ ! પવિત્ર માતા હાય ! તું !
પુનરપિ પૃથ્વીનાથ ! નિપજ્યો ના ગુજરાતમાં !

વાવેલું વનરાજ, મૂળરાજે મહોડું કર્યું !
સંભાળ્યું સિદ્ધરાજ, કર્ણે કાપ્યું વૃક્ષ એ !

સાહિત્ય પ્રેમી સજ્જનોને ખાસ વાંચવા લાયક પુસ્તકો.

શ્રી

ભોજ સુબો-
ધ રત્નમાળા

સચિત્ર સુધારા વધારા સાથે તૈયાર છે. આ ગ્રંથમાં ધારાધિપતિ ભોજરાજ તથા કવિ કાળિ-દાસનું જન્મ ચરિત્ર, રાજ્યનીતિ અને નીતિની ચમત્કારિક મનોરંજક લગભગ ૬૫ વાર્તાઓ તથા ૩૫૦ શ્લોકભાવાર્થ સાથે મુકવામાં આવ્યા છે. સાઈઝ ડેમી આઠપેજી પૃષ્ઠ ૩૩૫ સુંદર સોનેરી નામવાળું પુઠું કી. રૂ. ૨-૦-૦.

શાનોત્તેજક
કાવ્ય.

આ પુસ્તકમાં લગભગ ચાલીશ લેખકોનાં ઉત્તમ કાવ્યોનો સંગ્રહ કરવામાં આવ્યો છે. પાકા બાઈડીંગનું અસરકારક પુસ્તક. અસલ કી. રૂ. ૧-૪-૦ ઘટાડેલી કી. રૂ. ૧-૦-૦.

અદ્ભુતાનંદ

મુમુક્ષુઓ તથા વેદાન્તના અભ્યાસીઓને ખાસ મનન કરવા લાયક શાંકરભાષ્ય ઊપરથી સારાંશ-મય રચાએલો ઉત્તમ ગ્રંથ સુંદર બાંધણીનું, સોનેરી નામવાળું પુઠું કી. રૂ. ૧-૦-૦.

મોક્ષમાર્ગ.

ચારયોગી

બોધક

નાવેલ.

આ એક રસમય ચમત્કારિક વાર્તાનું પુસ્તક છે. એકવાર વાંચવા લીધા પછી પુરું કર્યા શિવાય ચેન પડતું નથી અસરકારક છે. પાકું પુઠું પેજ ૨૧૫ કી. રૂ. ૧-૦-૦ ઘટાડેલી કી. ૦-૧૨-૦.

સોજીતરીયા પ્રધર્સ-બુકસેલર્સ.

ગણેશવાડી મુંબઈ નં. ૨.

સ્થાપન ગુજર્જર રાજ્ય, સૈકા સાત વિષે થયું;
અને થયું તારાજ, સને તેરસો ચારમાં.

ત્યાર પછીનો કાળ, અંધાધૂધીમાં ગયો !
માતા ! તારાં બાળ, પશ્યાં પરાધિન પીંજરે !

ત્રોળાં વાર અનેક, પરદેશી તીરો તણાં !
આબ્યાં ગુજર્જર ક્ષેત્ર, અણુ ચુણી ચાટ્યાં ગયાં !

મારફાડ ને ત્રાસ, લુટ થકી લક્ષ્મી લઈ !
જનમાલનો નાશ, કરી કૈંક રાજી થયા !

* * * * *

ઓ બાપુ ! વનરાજ ! સૂતો તાણી સોડ તું !
પાટણ તહાડે આજ ! પરદેશી હસ્તે ગયું !

રણધીરા મૂળરાજ ! સિદ્ધરાજ ! વિજયી સુણો !
ગુજર્યું ગુજર્જર રાજ્ય ! પુનરપિ જન્મો આ ભૂમિ !

ક્યાં આ પાટણ ગામ ? ક્યાં એ પાટનગર રૂડું ?
ક્યાં છે ? દોર દમામ ! સ્વતંત્ર ગુજર્જર રાજ્યનો !

ક્યાં છે ? વૌર રજપૂત ! વૌરાંગનાઓ પણ નથી !
ધન ભંડાર અખૂટ ! હતોં હવે તે ક્યાં ગયો ?

સન્મિત્ર
કે
શયતાન ?

છુપી પોલિસનાં બહાદુર કામોથી વાકેફ થવું
હોય તો આ પુસ્તક વાંચો. મિત્ર બની શય-
તાનનું કામ કરનારની કૃતમ્મતાનો આગ્રેહુબ
ચીતાર કરી. રૂ. ૧-૦-૦.

પ્રેમ પીંજર
કે
કાલ રાત્રીનું
ખૂનીખંજર

આ પુસ્તક એક અદ્ભુત રસમય ડીટેકટીવ
નાવેલ છે. સુંદર સોનેરી પાકુ પુકું કરી. રૂ. ૧-૦-૦.

ભેદક ખૂન.

વાંચી જોજો. આ ડીટેકટીવ નવલકથા તમોને
સંપૂર્ણ માહિતી મેસમેરીઝમના પ્રયોગથી થતાં
ભુરાં કામોથી આપશે. કિંમત રૂ. ૧-૦-૦
પોસ્ટેજ જુદું.

સરલા.

અસહ્ય દુઃખ સહિવા છતાં સત્યનો જય વિગેરે
ખાખતો રસપૂર્ણ રીતે રજુ કરનારી સંસારી
નવલકથા.

એક વખત અવશ્ય વાંચો. લગભગ ત્રણસો
પૃષ્ઠ અને પાકું સોનેરી પૂકું હોવા છતાં કિંમત
માત્ર રૂ. ૧) પોસ્ટેજ જુદું.

સોજતરીઆ પ્રધર્સ બુકસેલર્સ.

ગણેશવાડી મુબઈ નં. ૨.

રૂઢમાળનું રૂપ ! જોતાં ભૂપ જશો ભૂલી !
હાડ ઉભાં છે ચૂપ ! આત્મા તો ઉડી ગયો !

સહસ્રલિંગ તળાવ ! “ક્યાં છે ?” પંથી પૂછતો !
“આ આંખો દેખાવ ! આ ઠેકાણે તે હતું !”

નથી ! નથી ! કૈં હાય ! હતું પ્રથમ તે કંઈ નથી !
યવન તણો અન્યાય ! નાશ કર્યો સૌન્દર્યનો !

કુદરત સેવા કાજ, ચક્ર ફરે જે કાળનું !
તેણે ગુજર્જર રાજ્ય, ભાગીને ભૂકો કર્યું !

* * * * *

પ્રથમ રાજ્ય રજપૂત, પછી મુસલમાની થયું;
તેનો આણી અંત, મોગલ સત્તાધિશ થયા.

મહાન મોગલ રાજ્ય, અંતે તે નિર્બળ થયું;
તેથી ગુજર્જર તાજ, ગયું મરાઠા હસ્તમાં.

કૈંક વર્ષ શિરતાજ, બની રહ્યા ગુજરાતમાં;
અંતે ગુજર્જર રાજ્ય, સંભાળી તે ના શક્યા.

લૂંટફાટ ને ત્રાસ ! બળવા જોગ્યા બહુ સ્થળે;
કૈંક પરગણાં ખાસ, સોંજ્યાં બ્રિટિશ રાજ્યને.

જુના જમાનામાં—

એક વખણાએલ કવી કહી ગયેલ છે કે,
શક હો અગર તો કરકર દેખ

તેમ ઓટોમોહીનીની ખુશખો ચાર દીવસ ટકે છે
કે કેમ તે બાબત જો તમોને કાંઈ શક હોય તો આ-
જેજ એક નાની બાટલી

ઓટોમોહીની

ખરીદો અને તમારો શક દુર કરો. જો તમો એમ
સાબીત કરી આપશો કે ઓટોમોહીનીની ખુશખો ચાર
દીવસ ટકતી નથી તો અમો તમોને

ઇનામ રૂ. ૧૦૦ રોકડા આપીશું.

ઓટોમોહીની બજારમાં દરેક ઠેકાણે વેચાય છે.

સોલએજન્ટ-મોહીની એજન્સી.

જુમામસજીદ—મુંબઇ.

પેથાનો પણ ભાગ, હતો કેંક ગુજરાતમાં;
તે પણ સાધી ભાગ, અંગ્રેજે જીતી લીધો.

ધાતુંખડું ગુજરાત, બ્રિટિશને તાબે થયું;
શેષ રહ્યો તે ભાગ, સત્તા ગાયકવાડની.

ગયાં ઝેરને વેર, ગયા કે'ર કરનાર ચૌ;
પ્રજા કરે છે લહેર ! પ્રતાપ એ અંગ્રેજનો.

* * * * *
ઓ દેવી ગુજરાત ! માતા તહારા મધ્યમાં;
સ્વર્ગપુરી સાક્ષાત ! રાજનગર રણિયામણું !

અદ્ભુત ઉંચો કોટ, દ્વાદશ દરવાજા દિસે;
જડે ન તેની જોડ, સાખર તીરે શોભતું.

પહેલો અહમદશાહ, હતો શાહ ગુજરાતનો;
આવ્યો મન ઉત્સાહ, અમદાવાદ વસાવીયું.

રાજનગર તે એજ, ગાદી સ્થાપન ત્યાં કરી;
વધ્યું પછી તો તેજ, સને ચૌદસો ચૌદમાં.

મહોદ્દું એક તળાવ, કાંકરીયું કહેવાય છે;
ફરતાં ન્હાનાં નાવ, વચમાં વાડી બંગલો,

નિરાશ થવાની જરૂર નથી.

પરંતુ જો અન્ય વીશીઓમાં, ભોજન શુદ્ધિમાં, કે ભપકાદાર લોભમાં, અને ખુદ પોતાને ઘેર પણ જો અહીંના જેવો સ્વાદિષ્ટ યાને દરદરેલ રસોઈ જમવાની આશા રાખશો તો અવશ્ય નિરાશ થવું પડશે. પધારો અને ખાત્રી કરો.

કે. સુભાદેવી, પોસ્ટની પાછળ સુંબઈ નં. ૨.

દાદાહરિની વાવ, માતૃભવાનીની બીજી;
દિલખુશ સૌ દેખાવ, રોજો શાહઆલમ તણો.

કિદસો સાબર તીર, લબ્ય ભદ્રકાળી તણો;
માતાનું મંદીર, છે તેમાં ટાવર તજો.

વચમાં સુંદર હોજ, ત્રણ દરવાજા દીપતા;
શુકવારના રોજ, લરાય છે ત્યાં ગુજરી.

મનહર માણેકચોક, છે ચૌટાની મધ્યમાં;
ટળી જતો સૌ શોક, રચના અન્ય નિહાળતાં.

વળી શહેરની ખંડાર, ઘણી મીસ કાપડ તણી;
ગરીબનો આધાર, અસંખ્યને રોજ મજો.

રેશમનો અસખાખ, પરદેશે પોષાય છે;
અતલસને કિનખાખ, મશરૂ મોંઘા મૂલ્યનો.

વડોદરા વિખ્યાત ! ગુર્જીયલ ગાયકવાડનું !
ઠીક કર્યો છે ઠાઠ ! આંખ ઠરે અવલોકતાં !

દરવાજા છે ચાર, ફહેર માંડવી મધ્યમાં;
પરાં ઘણા તે ખંડાર, સુંદર શોભા ફહેરની.

જાણીતા સાક્ષર ખા. સા. કરમચલી રહીમ નાનજીઆણી
ખી. એ. નો સંગીત મંગળમય માટે અભિપ્રાય.

Kera 11th March 1917.

Dear Mr. Manikant,

Very many thanks for sending me your precious little book **સંગીત મંગળમય** The get up of the book is pleasing to the eyewhile prerusing your poems, I passed a couple of hours in ecstasy. Some of the illustrations make your verses more vivid, especially **પ્રેમ ચેષ્ટા** ! at the end.

“ લલે મમ નેત્ર તું ઢાંકે ! છતાં હૃદયે રમી રહી છું !
મધુરી પ્રેમની મૂર્તિ ! જીગરને તું ગમી રહી છું ! ”

You have well depicted Divine love in several places, but I for my part admire the following.

“ લલાર્ધ કર ! અયે આદમ ! રહે આ દમ જહાં સૂધી !
ખુદાતું નામ :લે ! હરદમ ! રહે હરદમ જહાં સૂધી ! ”

રહે કંઈ દમ જહાં સૂધી These are charming lines. I would suggest however which would be more agreceable to the sense.

I quote below a few lines which I read again & again, admire their charm.

મકરપરાનો મહેલ, રાજમહેલ રણીયામણો !
વર્ણવવો મુશ્કેલ, ઇંદ્રભુવન આખાદ છે !

વડો કમાટી ખાગ, નજરખાગને નિરખતાં !
ઉપજે હર્ષ અથાગ, ફરનીચર છે ફાંકડું !

મુરસાગરને તીર, રાજમહેલના રોડ પર;
નવું ન્યાયમંદીર, ગાયકવાડી રાજ્યનું.

દેવ તિર્થ ઠાકોર, ગામ વિષે છે ગોમતી !
ખિરાજતા ઠાકોર, ઋણ કાપે રણછોડજી !

પવિત્ર રેવા તીર, કન્યાળી, ચાણોદ છે;
દેવ તણાં મંદીર, અસંખ્ય છે તે સ્થાનમાં.

દરિયા સમ દેખાય, મહાનદી ન્યાં નર્મદા !
ભવ્ય ભરૂચ જણાય, ત્યાં તેના કાંઠા પરે !

સુંદર સુરત શે'ર, શોભે તાપીની તીરે !
આગ રેલનો કે'ર, એણે અતિશય અનુભવ્યો !

ખંદર એ આખાદ, મુખ્ય મથક વહેપારનું;
આવે વૈભવ યાદ ! એનો ખસ ઇતિહાસથી.

- “ અમારા દેહમાં ભક્તિ, રોગરગ વ્યાપજો ! ખ્યારા ! ”
 “ ગઝલના હોજમાં હર્ષે ! અહાહા ! ! યાર ! ન્હાવા દે ! ”
 “ ભણે છે અન્ય રાગો પણ, ગઝલમાં ગાન થાવા દે ! ”
 “ પિછાને જે મૂંઢે તેને, અવર લપની નથી પરવા ! ”
 “ કહો શંકર સફળ જીવ્યું ! મળે જેને સતી નારી !
 તરે પોતે અને નિજનાથને સંસાર દે તારી ! ”
 “ જલાવી દે ! જલાવી દે ! અયે યોગી ! જટા ત્હારી ! ”
 “ કરી નિજ શેઠની સેવા, જખ્યા ના લેશ જગદેવા !
 રહ્યા જેવા હતા તેવા ! બળી એ નોકરી કરવી ! ”

Wishing every success to your literary efforts.

Yours truly,

(Sd.) K. R. Nanjiani. B. A.

ચુંટી કાઢેલી અસરકારક ગઝલોનો ચટાકેદાર ચટણી ! !

સચિત્ર,

સંગીત મંગળમય !

ત્રણ કલરમાં આર્ટપેપર ઉપર છાપેલું સુંદર આકર્ષક
 પુઠું (૬) ચિત્રો ! (૮૦) પેજ કી. રૂ. ૦-૫-૦.

સોલ એજન્ટ:-સોજીતરીયા પ્રધર્મ.

કે. ગણેશવાડી-મુંબઈ નં. ૨.

અજબ ચરોતર પ્રાંત ! “તરમાં તર” ગુજરાતમાં !
ઉદ્યોગી પણ શાન્ત, શે’ર, ગામ ને ગામડાં.

ઉત્તમ ભૂમિ રસાળ ! દરેક વસ્તુ પાકતી;
ફળ ફુલ થાય અપાર, ધાન્ય તણા ઢગલા વળે !

મશહૂર છે મે’વાસ, દિલહર ખસ દંઢાય છે !
ચૂંવાળ ત્હેની પાસ, ત્યાં બહુચરમાળી વસે.

ભલો પ્રાંત છે ભાલ, ઘઉં પાકે છે ત્યાં ઘણા;
કા’નમ ને વઢિયાળ, રમણિય અને રસાળ છે !

પાવાગઢ પ્રખ્યાત ! ડુંગર છે રળિયામણો !
વસે કાળિકા માત, પાસે ચાંપાનેર છે !

ઉત્તરમાં મશહૂર ! ગિરિરાજ આબુ દિસે !
અદ્ભુત આશિસુર ! દેવળ ત્યાં અંબા તણું !

ખીખાં પણ પ્રખ્યાત ! સ્થાન ઘણું કહેવાય છે;
માતૃભૂમિ ગુજરાત ! વખાણ ત્હારાં શું કહું ?

રાજનગરની પાસ, અને ચરોતર ચોટલે;
મનહર હળધરવાસ, શોભે સેથે તાજ સમ !

સસ્તાં પુસ્તકો ખરીદવાની આ સોનેરી તક
ગુમાવશો નહિ ! ખાસ ઘટાડેલી ક્રીમ્મત !

ડિટેક્ટીવ

દેવેન્દ્ર.

આ એક અદ્ભુત રસમય ડિટેક્ટીવ નાવેલ છે ! છુપી પોલીસનાં પરાક્રમનો આબેહુબ ચીતાર ! તથા બુદ્ધિને ખીલવનારું રરપ પેજનું પુસ્તક ! અસલ કી. રૂ. ૧-૦-૦ ઘટાડેલી કી. રૂ. ૦-૧૨-૦.

નસિની

કાન્ત.

આ એક રસીક સામાજિક નવલકથા છે ! ઉચ્ચ જીવન કેવી રીતે ગાળી શકાય ? તથા ગૃહ-સ્થાશ્રમ કેમ સુખી નીવડે ? વિગેરે બાબતનું અસરકારક વર્ણન આ પુસ્તકમાં છે. અસલ કી. રૂ. ૧-૦-૦ ઘટાડેલી કી. રૂ. ૦-૧૦-૦.

દુઃખીયારી

દુઃખતર !

આ પણ એક હૃદયભેદક ! રસમય ! સામાજિક નવલકથા છે. પાકું સોનેરી ગીર્દીંગનું પુકું પેજ ૨૭૫ જૂજ નકલ શીલીકે છે. અસલ કી. રૂ. ૧-૪-૦ ઘ. કી. રૂ. ૦-૧૨-૦.

હરિપ્રેમ પંચદશી-અસલ કી. રૂ. ૧-૦-૦ ઘ. કી. રૂ. ૦-૧૨.

જ્ઞાનોત્તેજક કાવ્ય- " " " ૧-૪-૦ " રૂ. ૦-૧૨.

ચાર યોગી- " " " ૧-૦-૦ " રૂ. ૦-૧૨.

સોજતરીઆ બ્રધર્સ-બુકસેલર.

ગણેશવાડી મુબંબ નં. ૨.

નિર્મળ આછાં નીર, વેત્રવતીનાં જ્યાં વહે,
તે સરિતાને તીર, તાંબૂ હળધરવાસના.

ગરવાં મેડી ગોળ, દ્રષ્ટે પડતાં દૂરથી !
રાખી ઉંચી ડોક, અતિથિને આદર દીધે !

વાડવપુર વિખ્યાત ! પ્રથમ નામ તહેનું હતું;
વિમ્મતથી ઠકરાત, હતી હવે તો કૈં નથી !

વૈભવવંતી ખાસ, રમ્ય રૂડી વાડવપુરી;
ભાગી હળધરવાસ, વશ્યું વિધિના લેખથી !

ભરતી પાછળ ઓટ ! એ કુદરતનો કાયદો !
ભવ્ય પડેલો કોટ ! શાખ પૂરે વૈભવ તણી !

સુંદર હળધરવાસ ! ધર્મે ધંધે ધીકતું !
વર્ણ અઢારે વાસ, કરી રહે કલ્લોલમાં !

વેત્રવતીનાં નીર, પૂર્વ દિશામાં જ્યાં વહે,
તહેને ઉત્તર તીર, અયવન-ભ્રગુનાં ધામ છે.

દક્ષિણ તીરે દેવ, રૂપિ પરાશર તપ કરે !
જય ! જય ! જય ! મહાદેવ ! ભવ્ય ધામ ભેખડ પરે !

મણિકાન્ત કાવ્યમાળામાં આવેલાં સુંદર અને ભાવમય
ચિત્રોની નોંધ-પુસ્તકની કીં. રૂ. ૨-૦-૦.

- ૧ વિભુ વાક્ય !
- ૨ નીતિબોધ !
- ૩ “અમારા કંથના માટે” !
- ૪ “પતિવૃત પ્રાણથી ય્યાડુ!”
- ૫ કન્યાવિક્રયનો કખાલો !
- ૬ સ્વરૂપ પ્રશંસા !
- ૭ “અહાહા ! આજે છે હોરી!”
- ૮ પ્રેમ ચેષ્ટા !
- ૯ સૌન્દર્ય વર્ણન !
- ૧૦ વીરહી વામા !
- ૧૧ કનૈયાની બંસી !
- ૧૨ માયાનો ત્યાગ !
- ૧૩ મરણ પથારીપર પશ્ચાતાપ !
- ૧૪ પસ્તાવો !
- ૧૫ રાજા અને યોગી !

- ૧૬ નળદમયંતી વનવાસ !
(અસ્તોદય.)
- ૧૭ હિંદ દેવી !
- ૧૮ ગુબ્બર દેવી !
- ૧૯ ભીમદેવની સ્વારી !
- ૨૦ સતીનો શ્રાપ !
- ૨૧ સાલ મુખારક !
- ૨૨ નિર્દોષ નિર્મળા !
- ૨૩ શશિકાન્ત !
- ૨૪ શોકાતુર નિર્મળા !
- ૨૫ દુઃખી પિતા !
- ૨૬ બ્રહ્મહત્યા !
- ૨૭ મહર્ષિ પરાશરનો આશ્રમ !
- ૨૮ પ્રાર્થના !
- ૨૯ અર્પણ.
- ૩૦ લેખક, મણિકાન્ત.

સોલ એજન્ટ-સોલિતરીઆ બ્રધર્સ.

કે. ગણેશવાડી-મુંબઈ નં. ૨.

પશ્ચિમ પાદર વાસ, ભીમનાથ મહાદેવનો;
સોમનાથ તે પાસ, દેવાલય અદ્ભુત દિસે !

ચાટું, ચારો, ચાક, નિશાળ, સુંદર મંદિરો !
બાર ગામના લોક, માલ બંહારવા આવતા !

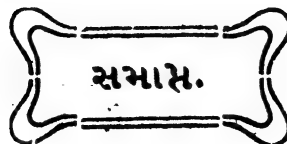
નિશાળ કેરી પાસ, દેવળ જ્યાં અંબાતાણું;
વિપ્રતણા છે વાસ, ત્યાં મહુડી મણિકાન્તની.

* * * * *
જય ! અન્નપૂર્ણા વેશ ! જન્મભૂમિ ! ભારતસુતા !
ભલે વસું પરદેશ ! તોપણ દ્રષ્ટિ તુજ પરે !

દુઃખમાં આવે યાદ ! દેહ વિષે બ્યાધિ થતાં;
સાંભળતી ફરિયાદ ! આશ્રય ખોળે આપતી !

જય ! જય ! જગવિખ્યાત ! જય ! જય ! જય ! ભારતભૂમિ !
જય ! ગરવી ગુજરાત ! નમન માત મણિકાન્તનું.

વંદે માતરમ્ જય ! જન્મ ભૂમિ !

મણિકાન્ત કાવ્યમાળા માટે મારો અભિપ્રાય.

(ખેડાવર્તમાન, તા. ૬-૬-૧૭.)

ગરબી.

(આધવજી સંદેશો કહેજે શ્યામને.)

મધમધતી મનહર કવિતા મણિકાન્તની,
પ્રેમી જનને અરપે ઉર આનંદજે;
સાદી શાંત સલુણી ભાષા શોભવે,
પદ કુમરી ગઝલોને વિધવિધ છંદજે;
મધમધતી મનહર કવિતા મણિકાન્તની. ૧

સમજીકને શિખામણુ જોગા શબ્દથી,
સમજાવ્યો ખડુ વાણી તણો વ્યવહારજે;
જારી જુગારી છળ કપટોની છોખ્યનાં,
ઉછળતાં મોજાંનો અટવ્યો ભારજે;
મધમધતી મનહર કવિતા મણિકાન્તની. ૨

ગાફલ ગુરૂના ગંધાતા ગુરૂ મંત્રમાં,
મોહ ધરીને મરનારા જન માટજે;
લક્ષણુ સહીત ગણાવ્યા લાયક ગુણને,
કન્યા વિક્રયનો પણ કાઢ્યો કાટજે;
મધમધતી મનહર કવિતા મણિકાન્તની. ૩

ખેડેએ ખુરાડી જગની ખાવડી,
ઠીક તે પણ ઠેકડીથી માર્યો ઠોકજે;
સટોરીયાંની સત્યાનાશી રાળવી,

ભલે ન માને તે જન મેલે પોકળે;
મધમધતી મનહર કવિતા મણિકાન્તની. ૪

પતિવૃતાના વરણવી પોષક ધર્મને,
ભારતી ગૃહીણીનું શોભાળ્યું ભાળળે;
કઠણ હૃદયના ધનવાનોને કાળળે,
સાચા શબ્દે સળગાવી પુર આળળે;
મધમધતી મનહર કવિતા મણિકાન્તની. ૫

સડયો સુધારો, બાળલગ્નની બળતરા,
અને બળાપો નોકરીનો બે દાદ બે;
હઠિડું ચુસે હિંદ તાણું તે હાંકવા,
આદિ શબ્દે આપી સુંદર ચાદ બે;
મધમધતી મનહર કવિતા મણિકાન્તની. ૬

પાપ અને પાખંડ તણી પરણાલિકા,
નિર્મૂળ કરવા સમજાળ્યું નિરબ્રાન્તળે;
કડવું ઔષધ સાકર વિંટી સોંપીયું,
ધીરજ તારી ધન્ય ! મણિના કાન્તળે;
મધમધતી મનહર કવિતા મણિકાન્તની. ૭

માધવજીને માળે તારી મોરલી,
ગાયવાડીથી ધુધવતી ગુણવાનળે;
મુંબઈથી પ્રસરાતી મહાલો હિંદમાં,
ભાઈશંકરની આશિષ એજ નિદાનળે;
મધમધતી મનહર કવિતા મણિકાન્તની. ૮

મુંબાઈ
કાલ્યાણેવી રોડ.

} કવિ ભાઈશંકરજી વિદ્યારામ પંડિત.
પ્રાચુરક્ષક ઔષધાલય.

અગાઉથી આશ્રય આપનાર ગૃહસ્થાનાં નામ.

નકલ.	નામ.
૫૧ શેઠ મણીલાલ વાડીલાલ.	
૫૧ શેઠ પાલનજી પેસ્તનજી.	
૩૨ મી. એ. બેનભમીન.	
૨૫ ,, રસ્તમજી ફરામજી.	
૨૫ મી. મંગલદાસ, નથુભાઈ.	
૨૫ ,, વાડીલાલ, હરજીવનદાસ.	
૨૫ ,, મોહનલાલ, લલ્લુભાઈ.	
૨૧ ,, ધનજી, લવજી મેહેતા.	
૨૦ ,, જયાભાઈ, પુરસોતમદાસ.	
	(નિસરાયા.)
૧૫ શેઠ હરજીવનદાસ કલ્યાણજી.	
૧૧ મી. દીનાનાથ ગણુપતરામ ભની.	
૧૧ ,, પુત્રમચંદ હેમચંદ.	
૧૧ ,, ભાઈશંકર નથુરામ.	
૧૦ ,, હીરાલાલ ગણેશરામ.	
૮ ,, અંબાલાલ મનસુખરામ ભટ્ટ.	
૮ ,, રણછોડલાલ દેવજીભાઈ.	
૮ ,, વડીયા ભગવાન જસોદર.	
૮ ,, દુલભ અમરસી ખત્રી.	
૮ ,, ગોરધનદાસ નારણદાસ.	
૮ ,, લખમીદાસ વલભરામ.	
૮ ,, એમ. બી. શાહ.	

નકલ.	નામ.
૮ મી. મોતીલાલ ગોવીંદજી.	
૮ ,, શાહ અંબાલાલ મગનલાલ.	
૬ ,, દેવસીંગ મોહનલાલ ડેવડાવાલા	
૬ ,, જેસીંગલાલ નાયાલાલ.	
૫ ,, અંબાલાલ માલજીભાઈ.	
૫ ,, છબીલદાસ જેમલભાઈ.	
૫ ,, શાહ નેમીદાસ કલ્યાણજી.	
૫ ,, પંડ્યા હર્મિતલાલ સોમેશ્વર.	
૫ ,, ધનજીભાઈ મુલજી વાઢેર.	
૫ ,, તુલસીરામ ગંગારામ.	
૫ ,, ચુનીલાલ વલભરામ પટેલ.	
૫ ,, અંબાલાલ છગનલાલ શાહ.	
૫ ,, હીરાચંદ ભાઈચંદ શાહ.	
૫ ,, અંબાલાલ કુલચંદ ,,	
૫ ,, અંબાલાલ છગનલાલ મોદી.	
૫ ,, ભદ્રવજી ઝીણુભાઈ.	
૫ ,, આસારામ ગવરીશંકર.	
૫ ,, કીશના લક્ષ્મણ.	
૫ ,, પ્રહલાદજી જેસીંગભાઈ.	
૫ ,, કેશવલાલ હરજીવનદાસ શાહ	
૫ ,, અંબાલાલ ત્રીભોવનદાસ ,,	
૫ ,, અંબાલાલ નરસીંહદાસ.	

“मणिकान्त”

